

چرا و چگونه آیین عشای ربّانی را برگزار می‌نماییم؟

اول قرن‌تیاان ۱۱:۱۷-۳۴

لیکن، چون این حکم را به شما می‌کنم، شما را تحسین نمی‌کنم، زیرا که شما نه از برای بهتری بلکه برای بدتری جمع می‌شوید. زیرا، اولاً، هنگامی که شما در کلیسا جمع می‌شوید، می‌شنوم که در میان شما شقاقها روی می‌دهد و قدری از آن را باور می‌کنم. از آن جهت که لازم است در میان شما بدعتها نیز باشد تا که مقبولان از شما ظاهر گردند. پس، چون شما در یک‌جا جمع می‌شوید، ممکن نیست که شام خداوند خورده شود، زیرا در وقت خوردن هر کس شام خود را پیشتر می‌گیرد و یکی گرسنه و دیگری مست می‌شود. مگر خانه‌ها برای خوردن و آشامیدن ندارید؟ یا کلیسای خدا را تحقیر می‌نمایید و آنانی را که ندارند شرم‌منده می‌سازید؟ به شما چه بگویم؟ آیا در این امر شما را تحسین نمایم؟ تحسین نمی‌نمایم! زیرا من از خداوند یافتم آنچه به شما نیز سپردم، که عیسی خداوند در شبی که او را تسلیم کردند نان را گرفت و شکر نموده، پاره کرد و گفت: «بگیرید بخورید. این است بدن من که برای شما پاره می‌شود. این را به یادگاری من به‌جا آرید.» و همچنین پیاله را نیز بعد از شام و گفت: «این پیاله عهدجدید است در خون من. هرگاه این را بنوشید، به یادگاری من بکنید.» زیرا، هرگاه این نان را بخورید و این پیاله را بنوشید، موت خداوند را ظاهر می‌نمایید تا هنگامی که بازآید. پس هر که به طور ناشایسته نان را بخورد و پیاله خداوند را بنوشد مجرم بدن و خون خداوند خواهد بود. اما هر شخص خود را امتحان کند و بدین‌طرز از آن نان بخورد و از آن پیاله بنوشد. زیرا هر که می‌خورد و می‌نوشد فتوای خود را می‌خورد و می‌نوشد، اگر بدن خداوند را تمیز نمی‌کند. از این سبب، بسیاری از شما ضعیف و مریض‌اند و بسیاری خوابیده‌اند. اما، اگر بر خود حکم می‌کردیم، حکم بر ما نمی‌شد. لکن، هنگامی که بر ما حکم می‌شود، از خداوند تأدیب می‌شویم، مبادا با اهل دنیا بر ما حکم شود. لهذا، ای برادران من، چون به جهت خوردن جمع می‌شوید، منتظر یکدیگر باشید و اگر کسی گرسنه باشد در خانه بخورد، مبادا به جهت عقوبت جمع شوید. و چون بیایم، مابقی را منتظم خواهم نمود.

در «اعتقادنامه رهبران کلیسای تعمیدی بیت‌لحم» به چکیده‌ای از آنچه ما درباره آیین عشای ربّانی باور داریم و تعلیم می‌دهیم اشاره شده است:

ما باور داریم که آیین عشای ربّانی حکم خداوند است که در طی آن ایماندارانی که گرد هم می‌آیند، نان می‌خورند و پیاله خداوند را می‌نوشند. نان نشانه بدن مسیح است که برای قومش فدا شد و پیاله خداوند نشانه عهد جدید است در خون مسیح. ما این آیین را به یادبود خداوند به‌جای می‌آوریم و بدین‌ترتیب تا بازگشت خداوند مرگ او را اعلام می‌نماییم. کسانی که این حکم را به شایستگی به‌جای آورند نه از نظر جسمانی بلکه به لحاظ روحانی در بدن و خون مسیح شریک می‌گردند و به واسطه ایمانشان از برکاتی که مسیح با مرگش مهیا نمود جان خود را قوت می‌بخشند و در فیض رشد می‌نمایند.

اکنون، قصد داریم در خصوص آیین عشای ربّانی زیربنایی را از کتاب مقدس ارائه دهیم: (۱) منشأ تاریخی؛ (۲) شرکت‌کنندگان ایماندار؛ (۳) جنبه فیزیکی؛ (۴) جنبه ذهنی؛ (۵) جنبه روحانی؛ (۶) جدیتی که با قدوسیت و پاکی همراه است.

۱. منشأ تاریخی آیین عشای ربّانی

هر سه انجیل متی (۲۶:۲۶) به بعد) مرقس (۱۴:۲۲) به بعد) و (لوقا ۲۲:۱۴) به بعد) به شام آخری اشاره نموده‌اند که عیسی در شب پیش از مرگش به همراه شاگردانش صرف نمود. هر یک از آنها چنین شرح می‌دهند که عیسی، با شکرگزاری و برکت دادن نان و پیاله، آن نان را میان شاگردانش تقسیم نمود و به ایشان خاطر نشان ساخت که این نان بدن او است و این پیاله خون از عهد یا به عبارتی عهد تازه در خون او است. عیسی در لوقا ۱۹:۲۲ می‌فرماید: «این را به یاد من به‌جا آرید.» انجیل یوحنا به آن خوردن و نوشیدن اشاره نمی‌کند، بلکه به آنچه در آن شامگاه روی داد و به تعلیمی که داده شد می‌پردازد.

تا جایی که به ثبت رسیده است و ما از آن باخبریم، می‌توانیم بگوییم که کلیسای اولیه همان گفته‌ی عیسی را به‌جا می‌آورده است: ایشان به یادبود عیسی و مرگش آیین عشای ربّانی را به‌جا می‌آوردند. رساله‌های پولس نخستین شهادت‌هایی هستند که امروزه در دسترس ما قرار دارند. او در رساله‌ی اول قرن‌تیاں ۲۰:۱۱ به رویدادی در حیات کلیسا اشاره می‌کند که «عشای ربّانی» نامیده می‌شود و احتمالاً از آن جهت به این نام خوانده می‌شود که خداوند عیسی خودش آن را بنیاد نهاد و مقرر نمود، ضمن اینکه، معنای آن دقیقاً مرگ خداوند را یادآوری می‌کند و آن را گرامی می‌دارد. پولس در اول قرن‌تیاں ۲۳:۱۱-۲۴ می‌گوید: «من از خداوند یافتم آنچه به شما نیز سپردم، که عیسی خداوند در شبی که او را تسلیم کردند نان را گرفت و شکر نموده، پاره کرد و گفت: بگیریید بخورید. این است بدن من که برای شما پاره می‌شود. این را به یادگاری من به‌جا آرید.» عبارت «من از خداوند یافتم» احتمالاً بدین معنا است که خود خداوند برای پولس تصدیق نموده بود که آنچه دیگران درباره‌ی شام آخر خاطرنشان ساخته‌اند، به واقع، روی داده است (در شام آخر، پولس در کنار سایر رسولان حضور نداشت).

بنابراین، منشأ تاریخی آیین عشای ربّانی به شام آخری بازمی‌گردد که عیسی در شب پیش از مصلوب شدنش به همراه شاگردانش صرف نمود. عملکرد و معنای این آیین، جملگی، در کلام و عمل عیسی در آن شب ریشه دارند. عیسی خودش منشأ این آیین است و خودش حکم نمود که از این پس آن را به‌جای آورند. او خود تمرکز اصلی و محتوای آن است.

۲) ایمانداران در آیین عشای ربّانی شرکت می‌کنند

در آیین عشای ربّانی، ایمانداران به عیسی که یک خانواده هستند و کلیسا نام دارند گرد هم می‌آیند. آیین عشای ربّانی برای غیر ایمانداران نیست. البته غیر ایمانداران می‌توانند در کلیسا حضور داشته باشند و ما هم به آنها خوش‌آمد می‌گوییم. در این آیین، هیچ نکته‌ی مرموزی وجود ندارد. عشای ربّانی آیینی است که در حضور همگان به‌جای آورده می‌شود و مفهومش برای همگان است. آیین عشای ربّانی مراسمی مرموز و بر پایه‌ی یک بدعت نیست که قدرتهای جادویی در آن نهفته باشد. آیین عشای ربّانی پرستش جمعی اعضای کلیسا است. در واقع، پولس در رساله‌ی اول قرن‌تیاں ۲۶:۱۱ می‌گوید: «هرگاه این نان را بخورید و این پیاله را بنوشید، موت خداوند را ظاهر می‌نمایید تا هنگامی که بازآید.» از این‌رو، یکی از جنبه‌های آیین عشای ربّانی اعلام نمودن است. آری، آن چیزی که باید مورد توجه قرار گیرد اعلام نمودن است نه مخفی و پوشیده بودن.

ما این را منع نمی‌کنیم که برای مثال این آیین برای کسی در آسایشگاه سالمندان یا بیمارستان به‌جا آورده شود، اما این یک استثنا است که کسی شخصاً آیین عشای ربّانی را به‌جای آورد. حال آنکه، معیار و قاعده‌ی کتاب مقدس این نیست. پولس در رساله‌ی اول قرن‌تیاں فصل ۱۱ پنج مرتبه اشاره می‌کند که به هنگام صرف شام خداوند اعضای کلیسا گرد هم می‌آیند. آیه ۱۷: «شما نه از برای بهتری بلکه برای بدتری جمع می‌شوید.» آیه ۱۸: «زیرا، اولاً، هنگامی که شما در کلیسا جمع می‌شوید، می‌شنوم که در میان شما شقاقها روی می‌دهد.» آیه ۲۰: «پس، چون شما در یک جا جمع می‌شوید، ممکن نیست که شام خداوند خورده شود.» آیه ۳۳: «چون، به جهت خوردن جمع می‌شوید، منتظر یکدیگر باشید.» آیه ۳۴: «اگر کسی گرسنه باشد، در خانه بخورد، مبادا به جهت عقوبت جمع شوید.»

به بیان دیگر، اعضای کلیسای قرن‌تس شام خداوند را با شام روزانه‌شان یکی کرده بودند و با این عملکردشان آن آیین را کم‌ارزش و حقیر می‌شمردند. به این دلیل، برخی بسیار می‌خوردند، در حالی که برخی چیزی برای خوردن نداشتند. از این جهت، پولس از آنها می‌خواهد شام خود را در منازلشان صرف کنند، سپس گرد هم آیند تا آیین عشای ربّانی را به‌جا آورند.

به واژه «کلیسا» در آیه ۱۸ توجه نمایید: «هنگامی که شما در کلیسا جمع می‌شوید.» کلیسا بدن مسیح است، یعنی جماعت پیروان عیسی، کسانی که از بتها روی گردانیده‌اند و برای آمرزش گناهانشان و امید حیات جاودان و رضامندی روح و جانانشان فقط به عیسی اعتماد نموده‌اند. اینها مسیحیانند. پس کسانی که در آیین عشای ربّانی شرکت می‌کنند ایمانداران به عیسی هستند که گرد هم می‌آیند.

۳. جنبه فیزیکی آیین عشای ربّانی

جنبه فیزیکی آیین عشای ربّانی این نیست که صرفاً بنشینیم و غذا را به همراه پیش غذا و پس غذا صرف نماییم. آیین عشای ربّانی بسیار ساده است: خوردن نان و نوشیدن پیاله. آیات ۲۳-۲۵: «نان را گرفت و شکر نموده، پاره کرد و گفت: بگیرید بخورید. این است بدن من که برای شما پاره می شود. این را به یادگاری من به جا آرید؛ و همچنین پیاله را نیز بعد از شام و گفت: این پیاله عهدجدید است در خون من. هرگاه این را بنوشید، به یادگاری من بکنید.»

درباره اینکه از چه نوع نانی استفاده شود و یا اینکه چطور قسمت شود، مشخصاً، به هیچ نکته خاصی اشاره نشده است. تنها نکته خاص محتویات پیاله است که در هر سه انجیل متی، مرقس و لوقا به آن اشاره شده است: «به شما می گویم که بعد از این از میوه مو دیگر نخواهم نوشید تا روزی که آن را با شما در ملکوت پدر خود تازه آشامم» (متی ۲۶:۲۹؛ مرقس ۱۴:۲۵؛ لوقا ۲۲:۱۸). پس آنچه نوشیده می شود «میوه مو» می باشد. به گمانم، نباید این مقوله را به موضوعی پیچیده تبدیل کنیم که آیا شراب استفاده شود یا آب انگور ساده. نکته ای در این آیات وجود ندارد که به یکی از این دو حکم کند یا دیگری را ممنوع نماید.

آنچه باید بدان اهمیت دهیم این است که نباید این مهم را شوخی بگیریم و نسنجیده و بی تدبیر نوشیدنی یا خوراکی دیگری را جایگزین کنیم، گویی که گرد هم بیاییم و نان و شیرینی بخوریم و نوشابه بنوشیم. آیین عشای ربّانی شوخی نیست. باید این آیین را با در نظر گرفتن ارزش و اهمیتش به جا آوریم.

می خواهیم در بین گفته هایم به این نکته نیز پردازم که عهدجدید به دفعات برگزاری آیین عشای ربّانی اشاره نکرده است. برخی معتقدند که پسندیده است آن را هر هفته برگزار کنند، حال آنکه، برخی دیگر این آیین را هر سه ماه یکبار به جا می آورند. کلیسای ما معمولاً اولین یکشنبه هر ماه این آیین را به جا می آورد. به گمانم، ما در مورد دفعات برگزاری این آیین از آزادی برخورداریم، ولی دو پرسشی که مطرح بوده این است که (۱) در موعظه کلام خدا، به این آیین اهمیت داده می شود و آن را مهم می شمارد؟ حال، سوال این است که این آیین چند مرتبه یکبار باید انجام شود که شایسته اهمیتش باشد؟ (۲) برگزاری چه تعداد دفعاتی به ما کمک می کند که ارزش آیین عشای ربّانی را احساس نماییم و نسبت به آن بی حس و بی خیال نشویم؟ اینها مواردی است که نمی توان به راحتی در موردشان قضاوت نمود، چرا که کلیساهای مختلف آن را به شکل های مختلف برگزار می کنند.

۴. جنبه ذهنی آیین عشای ربّانی

جنبه ذهنی آیین عشای ربّانی بدین معنا است که شرکت کنندگان باید ذهنشان را بر عیسی و به ویژه بر کار تاریخی او، یعنی جان سپردن برای گناهمان، متمرکز نمایند. آیات ۲۴ و ۲۵: «این را به یادگاری من به جا آرید.» در لحظه خوردن و نوشیدن، که جنبه فیزیکی عشای ربّانی است، باید «به یاد آوریم» و این یادآوری جنبه ذهنی این آیین است. یعنی باید آگاهانه به خاطر آوریم که عیسی زندگی کرد و باید به خاطر آوریم که جان خود را فدا کرد و از مردگان برخاست و باید به خاطر آوریم که مقصود کارش این بود که گناهان ما را بیامزد.

آیین عشای ربّانی یک یادآوری محض است، به این معنا که بارها و بارها به یاد آوریم که مسیحیت مرام و مسلکی مثل جنبش «عصر جدید یا نیو ایج» نیست. مسیحیت ارتباط با ضمیر درون نیست. مسیحیت عرفان نیست. مسیحیت در واقعیت های تاریخی ریشه دارد. عیسی به معنای واقعی کلمه زندگی کرد. او دارای جسم بود و قلبی داشت که خون را به جریان می انداخت و پوستی داشت که با زخمی شدن خونریزی می کرد. او پیش روی همگان، به جای گناهکاران، بر صلیب رومیان جان داد تا هر که به او ایمان آورد از غضب خدا رهایی یابد. این رویدادی بود که در گذشته و یکبار برای همیشه در تاریخ به وقوع پیوست.

بنابراین، جنبه ذهنی آیین عشای ربّانی بر یادآوری استوار است نه بر خیالات و تصورات، نه بر خواب و رویا، نه بر حلول روح، نه بر شنیدن و نه بر ذهن سرگردان بلکه بر به یاد آوردن. در آیین عشای ربّانی، ما آگاهانه به گذشته می‌نگریم و ذهنمان را بر عیسی و آنچه در کتاب مقدس از او می‌دانیم متمرکز می‌نماییم. آیین عشای ربّانی، بارها و بارها، ما را به جزییات تاریخ برمی‌گرداند: نان و پیاله، بدن و خون، اعدام و مرگ.

۵. جنبه روحانی آیین عشای ربّانی

همه این موارد نامبرده مهم هستند، اما اینها کارهایی نیستند که غیر ایمانداران قادر به انجامشان نباشند. در واقع، اگر شیطان می‌توانست تجسم یابد، قادر بود این اعمال را به‌جا آورد، یعنی بخورد، بنوشید و به یاد آورد. در هیچ‌یک از اینها، نکته‌ای اساساً روحانی وجود ندارد. تا اینجا، آیین عشای ربّانی همان چیزی بوده که عیسی آن را منظور داشته است، اما چیزی فراتر از خوردن و نوشیدن و به یاد آوردن باید روی دهد، چیزی که غیر ایمانداران و شیطان قادر به انجامش نیستند.

یک مرتبه دیگر، به جمله‌ای مهم از اعتقادنامه رهبران کلیسایمان اشاره می‌کنم، سپس مرجع آن را از کتاب مقدس به شما نشان می‌دهم: «کسانی که این حکم را به شایستگی به‌جای آورند نه از نظر جسمانی بلکه به لحاظ روحانی در بدن و خون مسیح شریک می‌گردند و به واسطه ایمانشان از برکاتی که مسیح با مرگش مهیا نمود جان خود را قوت می‌بخشند و در فیض رشد می‌نمایند.»

این باور از کجا آمده است؟ «در بدن و خون مسیح، شریک می‌گردند . . . به لحاظ روحانی و به واسطه ایمانشان.» رساله اول قرن‌تین ۱۰:۱۶-۱۸، یعنی فصل پیشین آیاتی که در حال مطالعه‌شان هستیم، نزدیک‌ترین متن به جمله مورد نظر است. وقتی آیات نامبرده را می‌خوانیم، از خود بپرسیم واژه «شراکت» به چه معنا است؟

پیاله برکت، که آن را تبرک می‌خوانیم، آیا شراکت در خون مسیح نیست؟ و نانی را که پاره می‌کنیم آیا شراکت در بدن مسیح نیست؟ زیرا ما که بسیاری یک نان و یک تن می‌باشیم، چون که همه از یک نان قسمت می‌یابیم. اسرائیلی جسمانی را ملاحظه کنید! آیا خوردگان قربانیها شریک قربانگاه نیستند؟

چیزی عمیق‌تر از یادآوری وجود دارد. پولس می‌گوید ایمانداران، یعنی آنانی که بر عیسی مسیح اعتماد کرده و او را گنجینه خود می‌دانند، در بدن و خون مسیح شراکت دارند، بدین معنا که ایمانداران واقعاً سهیم شدن در بدن و خون مسیح را تجربه می‌کنند. آنها شریک بودن در مرگ مسیح را تجربه می‌کنند.

شراکت روحانی در بدن و خون مسیح، به واسطه ایمان

این شرکت کردن یا سهیم بودن یا شریک شدن به چه معنا است؟ به نظرم، سرنخ در آیه ۱۸ است، چرا که واژه‌ای را مشابه با آیه ۱۶ به کار برده است، اما آیه ۱۸ این شراکت را با قربانیهای قوم اسرائیل مقایسه می‌نماید: «اسرائیلی جسمانی را ملاحظه کنید! آیا خوردگان قربانیها شریک [واژه‌ای مشابه] قربانگاه نیستند؟» سهیم‌شوندگان یا شراکت‌کنندگان یا شریکان در قربانگاه به چه معنا هستند؟ به این معنایند که آنها در آنچه بر قربانگاه روی می‌دهد یا در برکات آن سهیم هستند. برای نمونه، آنها از بخشش خدا و مشارکتی ترمیم‌شده با او بهره‌مند می‌گردند.

بنابراین، من به این درک رسیده‌ام که آیات ۱۶ و ۱۷ این مفهوم را می‌رسانند که وقتی ما ایمانداران به لحاظ فیزیکی نان را می‌خوریم و پیاله را می‌نوشیم، در اصل، به لحاظ روحانی، گونه دیگری از خوردن و نوشیدن را تجربه می‌کنیم. با این خوردن و نوشیدن، ما آنچه بر صلیب روی

داد به زندگی‌مان ربط می‌دهیم و به واسطهٔ ایمان و با اعتماد به همهٔ آنچه خدا در عیسی برای ما است از برکاتی که عیسی با ریخته شدن خورش و با مرگش بر صلیب مهیا نمود جان خود را قوت می‌بخشیم.

به این دلیل است که ماه به ماه شما را به جنبه‌های مختلفی از آیین عشای ربّانی رهنمون می‌کنیم تا بر آنها تمرکز نمایید (صلح با خدا، شادی در مسیح، امید برای آینده، آزادی از ترس، امنیت در فجایح و مصیبت‌ها، راهنمایی در آشفتگی‌ها و سر در گمی‌ها، شفا یافتن از بیماری، پیروزی بر وسوسه و موارد دیگر). وقتی عیسی جان سپرد، وقتی خورش ریخته شد، وقتی بدنش پاره گشت و به جای ما طعم مرگ را چشید و قربانی شد، همهٔ وعده‌های خدا را خریداری نمود. پولس می‌نویسد: «چندان که وعده‌های خدا است، همه در او بلی است» (دوم قرنتیان ۱:۲۰). هر هدیهٔ خدا و مشارکت شادی‌بخش با او به سبب خون عیسی به دست آمد. وقتی پولس می‌گوید: «پیالهٔ برکت، که آن را تبرک می‌خوانیم، آیا شراکت در خون مسیح نیست؟ و نانی را که پاره می‌کنیم آیا شراکت در بدن مسیح نی؟»، منظورش این است: مگر نه اینکه ما در آیین عشای ربّانی با ایمان و به لحاظ روحانی برخوردار از برکت روحانی را جشن می‌گیریم که با بدن و خون مسیح خریداری شده است؟ نه هیچ غیر ایمان‌داری قادر به چنین کاری است و نه شیطان. این هدیه‌ای است برای خانوادهٔ خدا. وقتی آیین عشای ربّانی را برگزار می‌کنیم، با ایمان و به لحاظ روحانی همهٔ آن وعده‌های خدا را جشن می‌گیریم که با خون عیسی خریداری شده‌اند.

۶. جدیتی که در آیین عشای ربّانی با قدوسیت و پاکی همراه است

من نیز به همان شکلی پیغام را خاتمه می‌دهم که پولس در رسالهٔ اول قرنتیان فصل ۱۱ مبحث خود را پایان می‌بخشد. او هشدار می‌دهد اگر ایماندار هستید ولی سطحی و بی‌حس و سهل‌انگارانه در آیین عشای ربّانی شرکت کنید و جدی بودن آنچه بر صلیب روی داد را تشخیص ندهید، بعید نیست که جان خود را از دست بدهید؛ بله، ممکن است جانتان را از دست بدهید، اما نه به خاطر غضب خدا بر شما بلکه به خاطر تنبیه پدرانۀ خدا.

پس هر که به طور ناشایسته نان را بخورد و پیالهٔ خداوند را بنوشد [یعنی به هدیهٔ ارزشمند مسیح اعتماد ننماید و آن را عزیز نشمرد] مجرم بدن و خون خداوند خواهد بود. اما هر شخص خود را امتحان کند [یعنی خود را خوب و پسندیده نبیند، بلکه ببیند که آیا مایل هستید از خودتان روی گردانده، و برای نیازهایتان به عیسی اعتماد کنید] و بدین‌طرز از آن نان بخورد و از آن پیاله بنوشد. زیرا هر که می‌خورد و می‌نوشد فتوای خود را می‌خورد و می‌نوشد، اگر بدن خداوند را تمیز نمی‌کند [یعنی متوجه نباشد که این نان یک ساندویچ نیست، همان‌گونه که عده‌ای در کلیسای قرن‌تس چنین رفتار می‌نمودند] [و منظورش این است که: از این سبب، بسیاری از شما ضعیف و مریض‌اند و بسیاری خوابیده‌اند] [نه اینکه به جهنم فرستاده شوند، آیهٔ بعدی توضیح می‌دهد]. اما، اگر بر خود حکم می‌کردیم، حکم بر ما نمی‌شد. لکن، هنگامی که بر ما حکم می‌شود، از خداوند تأدیب می‌شویم [یعنی برخی ضعیفند، و بیمارند؛ و در حال مرگند]، مبادا با اهل دنیا بر ما حکم شود [یعنی به جهنم برویم].

آیین عشای ربّانی را سطحی ننگارید. این آیین یکی از ارزشمندترین هدیه‌های مسیح به کلیسایش است.

جان پای‌پر